

Varčevati z narodnimi energijami

Mnogi slovenski ljudje nas ob vsaki priložnosti s kar pretirano vneto in poudar-
kom opozarjajo na majhnost našega naroda
— in naše manjšine v Italiji —, sami pa se
pogosto, seveda z mnogimi drugimi vred,
obnašajo tako, kakor da razpolaga ta majh-
ni narod z neizčrpnimi energijami in ne-
skončnimi človeškimi množicami. Tak za-
pravljen, skoraj bi lahko dejali prezirljiv,
vedno pa neodgovoren odnos do naših na-
rodnih energij je bil že od nekdaj in je, kot
kaže, tudi zdaj morda glavna napaka vse
naše narodne politike in tudi vse naše mi-
selnosti.

Mnogi se bodo še lahko spomnili, kako
neskrbno in celo lahkomišno se je v času
med obema vojnama ravnilo z mladimi slo-
venskimi ljudmi, kar velja tako za tiste na
Primorskem kot tudi za tiste na oni strani
meje. Kjerkoli so padle žrtve, so bili to sko-
ro brez izjeme mladi. Od njih se je zahte-
valo kot nekaj samoposebi umevnega, da
se morajo žrtvovati za narodno ali ideolo-
ško stvar. Res, imeli smo mnogo mladih i-
dealistov, ki so bili pripravljeni, da se žr-
tujejo za stvar, ki jim je bila pri srcu.
Toda ali niso bili pogosto žrtve premalo od-
govornega vodstva, žrtve starejših, ki so
pošiljali mlade v nevarnost včasih brez res-
nične potrebe? To velja tako za žrtve raz-
nih demonstracij v Ljubljani, že iz časa
pred prvo svetovno vojno in tudi po njej,
pa do tistih, ki so padli pri Bazovici, in do
takih, kot je bil Pinko Tomažič. Ali bi ne
bili vsi ti slovenstvu — politiki in boju
malega naroda — bolj koristili, če bi bili
ostali živi? Oboroženi boj med zadnjo voj-
no je razumljivo zahteval svoje nujne žrt-
ve, a tudi v tem se je mnogokrat žrtvova-
lo mlade brez prave potrebe in predvsem
po krivdi nepremišljenosti in premajhne iz-
vežbanosti, kar je bila krivda starejših.

In treba je le odpreti knjigo naše kul-
turne zgodovine, pa nam takoj pade v oči,
kako lahkomišno so starejše generacije
vedno žrtvovala mlade talente. Zakaj sta
morala umreti Murn in Kette tako mlada
od jetike? Kdo je bil kriv za njuno revšči-
no, kdo za nebržnost, da ju sploh niso
zdravili, čeprav sta bila tedaj največja ta-
lenta slovenske literature? In ali se Sreč-
ku Kosovelu res ne bi bilo dalo pomagati,
(Dalje na 2. strani)

IRACIONALNO V POLITIKI

Svet napeto čaka, kaj bodo storile Zdru-
žene države na predrzen izziv Homeinija in
njegovih pouličnih tolpe — ali bodo zmaga-
le v tem merjenju moči, ali se bodo spet
razodele kot »kolos z glinasto glavo«, kot
jih je označil neki italijanski dnevnik in z
njim vred še mnogo drugih komentatorjev
po vsem svetu.

Mislimo, da je zadeva vsem znana: ne-
kajstoglava tolpa takojimenovanih »študen-
tov«, nahujskanih od Homeinija in njego-
vih pomagačev, je napadla ameriško vele-
poslaništvo v Teheranu in se ga polastila,
ne da bi bila upala sprožiti straža morna-
riških strelcev en sam strel in ne da bi bi-
la posegla vmes iranska policija, razen da
je podprla napadalce. In zdaj grozi sodrga,
ki se je polastila diplomatskega in straž-
nega osebja, da bo vse — od 65 do 100 oseb
— pomorila, če si bodo upale Združene dr-
žave reagirati in če ne bodo izročile Ho-
meiniju bivšega iranskega šaha. Ta pa leži
na smrt bolan, z rakom in še z drugo hudo
bolezni, v neki newyorški bolnišnici. Po
cesti mimo bolnišnice rjovejo v sprevedih
iranski študentje, ki študirajo v Ameriki, in
drugi Homeinijevi simpatizerji in kričijo
gesla, ki zahtevajo izročitev in želijo Pahle-
vijevo smrt.

Zadeva se vleče že precej dni, toda
Združene države niso storile do te ure, ko
to pišemo, ničesar. Američani v veleposla-
ništvu v Teheranu čakajo zvezani in z za-
vezanimi očmi, kaj se bo zgodilo z njimi. V
smrtnem strahu, seveda. Toda Carter se o-
botavlja. In obotavlja se zaradi zmedenosti.
Ne ve, kaj storiti. Ne da mu manjka sve-
tovavcev. Toda manjka mu jasnih idej in

poguma. Na oblast je prišel z nekaj lepo
zvanečimi, a bolj demagoškimi kot resno
mišljenimi gesli o svobodi izražanja v sve-
tu. Vzbudil je v vseh zatiranih in prega-
nanih v totalitarnih in diktatorskih drža-
vah upe, ki jih ni izpolnil. Res, da je ame-
riška diplomacija dosegla, da je bilo izpu-
ščenih nekaj disidentov v Sovjetski zvezi
in da se je tam in drugod usoda nekaterih
ublažila. Toda ne za ceno odločnega ameri-
škega nastopa za svobodo, ampak za ceno
barantanja in zamenjavanja. Tirani so kma-
lu ugotovili, da se jim Carterja ni treba
bati in seveda tudi ne njegove Amerike.
To je Amerika barantančev in takih, ki jim
gre za popularnost za vsako ceno. Radi bi
postali popularni tudi tam, kjer si Združe-
ne države do nedavnega časa niso iskale
priljubljenosti — pri voditeljih totalitarnih
držav in pri tiranskih sistemih, kakor je
Homeinijev.

Ta želja po popularnosti tudi v svetu,
ki ga obvladujejo zatiravski režimi, je pre-
vladala nad vsem drugim. Postala je glav-
no merilo ameriške politike. Bolj ji je bilo
do tega, da se ne zameri kakim kanibal-
skim diktatorjem v Afriki ali totalitarnim
zatiravcem svobodoljubnih ljudi v Evropi
in Južni Ameriki ali Aziji, kakor pa do i-
dejne jasnosti, poštenosti, premočrtnosti in
doslednosti. Že pred nekaj leti so začele
Združene države — in v našem listu smo
to tedaj in potem še mnogokrat obsodili
— usmerjati svoje simpatije in z njimi do-
larje, orožje in drugo vedno bolj k raznim
diktatorskim režimom. Povsod, kjer so za-
dobile odločilno besedo, so dopustile, da so

dalje na 2. strani ■

Delegacija slovenske vlade obišče Furlanijo - Julijsko krajino

Na vabilo predsednika deželnega odbora
Comellija bo prispela prihodnji teden
na uradni obisk v našo deželo delegacija
izvršnega sveta socialistične republike Slo-
venije, katero bo vodil predsednik izvršne-
ga sveta dr. Antona Vratuša. Slovenska
delegacija bo tako vrnila obisk, ki ga je na-
pravil deželni odbor Furlanije - Julijske
krajine v Sloveniji leta 1975. Slovensko od-
poslanstvo bo od 15. do 17. novembra obi-
skalo vse štiri pokrajine naše dežele. Pred-

sednik Vratuša bo imel skupno s svojimi
najožjimi sodelavci pogovore s predsedni-
kom Comellijem in deželnimi odborniki o
številnih vprašanjih, ki zadevajo razvoj so-
delovanja med sosednima deželama. Dele-
gacija slovenske vlade se bo neposredno
seznanila z gospodarskim in socialnim po-
ložajem Furlanije-Julijske krajine, srečala
se bo s predstavniki slovenske narodnost-
ne skupnosti v Italiji in opravila obisk na
potresnem področju v Furlaniji in Beneški
Sloveniji.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 11. novembra, ob: 8.00 Poročila; 8.15 Dobro jutro po naše; 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon, oddaja o Benečiji; 11.00 Pregled slovenskega tiska v Italiji in Aktualnosti; 11.05 Mladinski oder: »Psiček v prepadu«; Radijska pravljica (Franc Jeza), Radijski oder; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Poročila; 12.15 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Glasba po željah; 14.15 Radio klopotača; 15.00 Sport, glasba ter neposredni prenosi; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 12. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.45 Socialna problematika; 10.00 Kratka poročila; 10.05 Radijski koncert; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Radio klopotača; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence: »Zdaj pa zapojmo!«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi«, Radijski oder; 15.00 Glasbeni ping pong; 15.30 Kratka poročila; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturno pismo; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 13. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Koncert za harmoniko in podjetnika«, radijska drama, (Pietro Formentini - Marjana Prepeluh), Radijski oder; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Vam še ugajajo? 12.00 Kulturno pismo; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Odraslim prepovedano; 15.00 Revirirano za ...; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Kulturne rubrike slovenskih časopisov v Italiji; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 »Valentin Vodnik« (napisal in režiral Mirko Mahnič), Radijski oder; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 14. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Pod »Matjurjem«; 13.00 Poročila; 13.15 Naši zbori; 14.00 Novice; 14.10 »Odprimo knjigo pravljice«; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi«; 15.30 Kratka poročila; 15.35 Najnovejša izdaja plošč; 16.30 Jugotonov expres; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 17.25 Slavni pevci; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Problemi slovenskega jezika; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 15. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Fantazija ob slavni skladbi«, (Jurij Slama), Radijski oder; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Jugoslovanski pevci; 12.00 Mikrofon v razredu; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Na goriškem valu; 15.00 Mladi pisci; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Poslušajmo film; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Četrtekova srečanja; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 16. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 Iz naših oddaj; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 11.35 Domače popevke; 12.00 Četrtekova srečanja; 12.30 Pesmi brez besed; 13.00 Poročila; 13.15 Zborovska glasba; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Grazia Deledda: »Golobje in jastrebi«; 15.00 Po končani univerzi; 15.30 Kratka poročila; 16.00 Mikrofon v razredu; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 Kulturni dogodki in monografije; 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 17. novembra, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Novice; 8.10 Jutranji almanah; 9.00 Dnevni pregled tiska; 9.05 »Gospa spremeni kožo« (Giuseppe Cassieri - Lelja Rehar), Radijski oder; 10.00 Kratka poročila; 11.30 Kratka poročila; 12.00 Bom naredu st'zdice čier so včas b'le, glasnik Kanalske doline; 12.30 Pesem poje o ...; 13.00 Poročila; 13.15 Glasba po željah; 14.00 Novice; 14.10 Otroško okence; 14.30 Vse lepo, vaš Peter; 15.30 Kratka poročila; 17.00 Kratka poročila; 17.05 Mi in glasba; 18.00 Kulturna kronika; 18.05 »Beneška očet« (Izidor Predan); 18.45 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

■ nadaljevanje s 1. strani

prišli na vrh diktatorski režimi, od Južne Koreje do Kambodže. Ravno odkar je bil tam z ameriško pomočjo uveden desničarski diktatorski režim, so se začele za ubogi kamboški narod tragedije na tekočem traku, ki so pripeljale preko najhujše leve tiranije, ki je sledila desni diktaturi, do današnje vietnamske zasedbe in do množičnega umiranja od lakote. Nima pomena, da bi navajali še druge primere, ki se ponujajo, ker so vsem znani.

To se ni dogajalo in se tudi danes ne dogaja zato, ker bi se Združene države navduševale za diktature, ampak zaradi klavrne nesposobnosti in neidejnosti ameriškega vodstva in diplomacije. Tragično je, da najmočnejša in najbogatejša država na svetu, ki bi mogla odločilno usmerjati potek svetovnih zadev, tega ni sposobna zaradi premajhnega umskega in moralnega formata svojih državljanov. Že pred Carterjevo izvolitvijo je Oton Habsburški v neki mednarodni politični reviji svaril pred po-

vršnim idealizmom in demagogičnimi nag-njenji farmarja kikirikija (tropskih lešnikov). Priznamo, da mu tedaj nismo povsem verjeli in smo pripisovali njegovo antipatijo do Carterja vsaj delno njegovim v bistvu morda preveč aristokratskim političnim tendencam. Toda izkazalo se je, da je imel prav. Seveda pa ni vsega kriv Carter. Kriva je mentaliteta, ki se posmehuje idejam in ceni samo oblast, pa naj je leva ali desna, totalitarna ali demokratična. Oblast, tudi če še tako iracionalna — ta ima ugled in ceno pri ameriških državnikih in diplomatih. S tistimi, ki ji nasprotujejo, ki jedo grenki kruh opozicije, se ameriška vlada in državniki ne le ne pogajajo, ampak niti ne pogovarjajo. Zanje enostavno ne obstajajo. Posledice so take, kakršne zdaj vidimo. Iracionalnost v politiki postaja vedno predrnejša. In te posledice se bodo vedno bolj kazale, če se ameriška zunanja, pa tudi notranja politika ne prerodi v duhu realizma in poštenosti, ki ne bo iskala le formalnosti, kot v primeru Nixona, ampak bistvo.

SSk se klanja spomenu padlih in žrtev

Deželno vodstvo Slovenske skupnosti je za vse svete objavilo proglas, v katerem pravi, »da se v dneh, ko vsi obujemo spomin na drage pokojne, naša narodnostna skupnost spoštljivo klanja spomenu vseh tistih svojih pripadnikov, ki so v teh zadnjih odločilnih desetletjih na katerikoli način postavili svoje življenje doma, na bojiščih in taboriščih v odporu in upor proti nasilju nad posamezniki, narodi in ljudstvi.«

»Misel nam sama od sebe sili — nadaljuje proglas — še posebej na bazoviško gmajno, simbol prvih žrtev proti fašističnemu nasilju na Primorskem in v Evropi, na Lojzeta Bratuža iz Gorice, na smrt obsojene od posebnega sodišča od Viktorja Bobka do Pinka Tomažiča in drugih.«

»Hkrati čutimo dolžnost, da se spomnimo tudi vseh drugih, katerih imena niso ta-

ko znana, a kljub temu niso nič manj do-prinesli k skupnemu boju proti totalitar-nemu nasilju genocidne politike nad našim narodom na celotnem njegovem ozemlju.«

»Skratka, v mislih imamo tudi vse tiste primorske može in fante, ki so pogumno padli za prostost svojega naroda in jezika, od strmih obronkov Beneške Slovenije pa prek Goriške in Krasa do Trsta in Istre.«

»Vsem žrtvam druge svetovne vojne in posebno še tistim, ki so izmučeni od trpljenja pomrli v ječah in taboriščih, se jim je Slovenska skupnost simbolično oddolžila v nedeljo, 4. novembra, popoldne, s položitvijo venca na grobnico umrlih taboriščnikov v Gonarsu pri Palmanovi skupno z osrednjimi prosvetnimi organizacijami s Tržaškega in Goriškega.«

Varčevati z narodnimi energijami

■ nadaljevanje s 1. strani

če bi ga bil nekdo, ki bi moral voditi račun o takih mladih talentih, to pa so predvsem narodni voditelji, pravočasno spravil v bolnišnico v Ljubljani, namesto da so ga pustili težko bolnemu potovati čez mejo domov na Kras?

Samo v času med obema vojnama je umrlo na desetine in gotovo tudi na stotine mladih talentov, študentov, od tuberkuloze, kateri je bilo vzrok stradanje in nezdrava študentska stanovanja. Ravnatelji raznih dijaških domov in malih semenišč se niso dovolj zavedali, za kakšno dragoceno mladost so odgovorni. Prepogosto so skoparili s hrano, mnogokrat verjetno tudi brez lastne krivde, pač pa po krivdi tistih, ki so preveč varčevali z denarci, ko je šlo za to, da bi nudili mladim malo več kalorij in tečne, okusne hrane na splošno. Slovenci smo se obnašali, kot da so naši narodni viri

mladih energij in mladih talentov neizčrpani in zato brez prave cene.

Vprašati se moramo, ali ne ravnamo tudi danes marsikdaj podobno, čeprav morda mladi niso lačni kruha in ne umirajo več od tuberkuloze in pomanjkanja zraka in kruha. Toda ali jih ne puščamo vse prepogosto brez prave duševne hrane, brez dobrega vzgleda, brez prijazne in prijateljske vzgojiteljske besede, prepuščene njim samim in raznim zapeljivcem in demagogom? Ali si res ne moremo očitati, da izkazujemo premalo ljubezni do mladih, da smo preveč brezbrizni in preveč mrzli do njih?

Imejmo jih radi, naše mlade, in se končno zavejmo, da so neskončno dragoceni za ves naš narod, za vso našo narodno prihodnost, da so dejansko naše največje narodno bogastvo. Oni pomenijo naše najdragocenejše narodne energije.

Mali Mitja se je preselil v nebesa

V sredo malo po poldnevu so pokopali v Trebčah v rojstnem kraju njegovega očeta, komaj osemletnega Mitja Čuka, ki je postal v nedeljo opoldne žrtev prometne nesreče na domačih Opčinah. Do groba ga je spremljala množica ljudi tako z Opčin kot iz Trebč, med njimi mnogo otrok. Povsod so ga poznali, povsod so ga imeli radi, povsod je mnogim v svojem kratkem življenju tako prirasel k srcu, da se ga bodo vedno spominjali. Nikoli ne bodo pozabili tega zlatega, milega fantka, ki je imel tako rad živalice — in živalica, nedolžni golob, je bila nevedni nedolžni povod njegove nagle smrti. Ko je hotel planiti k njej na cesto, morda z namenom, da bi jo rešil pred dozdevno nevarnostjo zaradi bližajočega se vojaškega kamiona, je njega samega ugrabila smrt. Še napol odprte oči in smehljajoči se obrazek v ginljivo mali beli krsti so razodevali, da je umrl v hipu, z mislijo na golobčka — ali pa je že zagledal pred seboj blaženost, večni kraj sreče, ki si ga želimo zaslužiti s poštenim življenjem na tem svetu mi vsi, a kjer z gotovostjo stisne Jezus na svoje prsi vse male in nedolžne, kot je bil Mitja.

Imeli smo ga radi, zelo radi vsi, ki smo ga poznali, že od prvih ur življenja, ko smo zvedeli, kako se je moral njegov mali organizem — ob pomoči skrbne zdravniške nege in obdan od vse pristrčne ljubezni svojih mladih staršev in drugih sorodnikov — boriti za življenje. Rodil se je namreč s hudo boleznijo. Toda skrb zdravnikov in ljubezen staršev sta napravila čudeže. Vedno bolj se je popravljaj, vedno bolje je uspeval tudi v šoli in obetal, da postane iz ljubeznivega handikapiranega otroka normalen šolar in nato odrasel, ki bo v polni meri kos življenju in ga bo lahko tudi užival. Toda namenjeno je bilo drugače. Ne bomo trdili, da je hotela to slepa usoda. Tako je bila božja volja. Naj bo to v tolažbo njegovi mamici in očku in vsem njegovim dragim. Nekoč se boste spet objeli in boste skupaj srečni. To niso besede tolažbe, to so besede naše trdne vere, po nauku Cerkve.

Imel si komaj osem let, mali Mitja, toda nisi živel zaman. Ne veš, koliko si nam

dal. Nas vse, ki smo te poznali, si napravil boljše. Gnil si nas, iz nas si napravil boljše ljudi, ljudi, ki so spet sposobni začutiti solze v očeh ob nesreči bližnjih. Obljubljamo ti, mali Mitja, da v spominu nate, na tvojo prisrčnost, na tvojo ljubezen do vsega stvarstva, na tvojo radost nad vsem živim in lepim, kar je ustvaril Bog, od barv, s katerimi si znal tako lepo risati, do čudeža vsega življenja, ne bomo nikoli več slepi in neobčutljivi za te božje čudeže, nikoli več neobčutljivi za tiste, ki so potrebni naše ljubezni in pomoči, nikoli več mrzli egoisti. Vedi, mili mali Mitja, da smo postali bolj živi in bolj človeški prav zaradi tvoje tako zgodnje smrti! In pripovedovali bom oo tebi tvojim malim prijateljčkom, ki še ne razumejo, kako in zakaj si odšel od njih.

Tolaži nas to — in to naj tolaži tudi tvoje starše in stare starše — da si srečen tam, kjer si zdaj, in da si kljub svojim kratkim osmim letom izpolnil veliko življenjsko nalogo, s tem, da si nas izluščil iz naše vse pretrde lupine in nas ganil v dno srca.

—o—

NARODNI SVET KOROŠKIH SLOVENCEV

V nedeljo, 18. novembra bo v Kulturnem domu na Radišah na Koroškem redni občni zbor Narodnega sveta koroških Slovencev. Občni zbor se bo pričel ob 9.30.

PROSTOR MLADIH

Srečanje mladinskih delegacij

V petek, soboto in nedeljo sta bili na obisku pri mladinski organizaciji Slovenske skupnosti v naši deželi ožji delegaciji Jeunesse Valdôtaine (Mladinska organizacija Union Valdôtaine) in Junge Generation in der SVP (mladinska organizacija Südtiroler Volkspartei).

Gre za tretje uradno srečanje med temi mladinskimi delegacijami, ki želijo z rednimi stiki omogočiti boljše medsebojno poznavanje in po svojih močeh ustvarjati med mladimi treh manjšin solidarnost v boju za narodne pravice.

V petek zvečer in večji del sobote so gostje preživeli na Tržaškem, kjer so mogli bolje spoznati našo stvarnost. Na sedežu Slovenske skupnosti so bili prvi razgovori posvečeni ravno našemu položaju. O tem jim je spregovoril pokrajinski odbornik Bojan Brezigar. Kljub prazničnemu vzdušju na Tržaškem je bilo nato mogoče obiskati sedež kulturnih organizacij Slovenske prosvete in pa trgovski tehnični zavod Žiga Zois. Osrednja točka tega srečanja je bila namreč primerjava treh šolskih sistemov v našem zamejstvu, v Dolini Aoste in na Južnem Tirolskem. Za našo stvarnost sta pripravili referat Alenka Legiša in Ileana Sirk, glede Doline Aoste je spregovoril Joseph Rivolin, glede Južne Tirolske pa Robert Auer. Razgovore o šolski problema-

POSEG ZA SLOVENSKO ŠOLSTVO

Delegacija sindikata slovenske šole je skupno z odposlanstvom tržaške pokrajine, v katerem so bili odborniki Brezigar, Spadaro in Volk, ter v spremstvu senatorke Jelke Grbec, v torek, 6. t. m. obiskala v Rimu podtajnico v ministrstvu za šolstvo senatorko Franco Falcucci. Tržaško zastopstvo je predložilo nujnost ustanovitve tečajev za geometre in elektrotehniko s slovenskim učnim jezikom. Delegacija sindikata slovenske šole je po obsežni obrazložitvi tega vprašanja predstavila podtajnici tudi nujnost ustanovitve avtonomnega slovenskega šolskega okraja in uresničitve slovenskega šolskega središča v Miljah. Podtajnica Falcucci je zagotovila, da bo obvestila ministra o nakazanih problemih ter nato sporočila ministrove odločitve.

Delegacija sindikata slovenske šole je v popoldanskih urah obiskala tudi vsedržavni vodstvi šolskih sindikatov Cgil - Cisl ter vzpostavila s sindikalnimi vodstvi polden stik.

—o—

S TRŽAŠKEGA

PREDAVANJE O S K A

V Društvu slovenskih izobražencev je v ponedeljek zvečer predaval pisatelj in pesnik Vinko Beličič o 25-letnici obstoja in delovanja Slovenske kulturne akcije s sedežem v Buenos Airesu. Predavanje je privabilo številno poslušalstvo, tako da je bila manjša dvorana društva polna.

Pri Družbi sv. Mohorja v Gorici je med letošnjim knjižnim darom napovedana nova Beličičeva knjiga »Prelistavanje poldavnine«.

KMALU NOV KONKORDAT?

V Rimu so se ponovno pričela pogajanja za revizijo konkordata med Sveto Stolico in italijansko državo. Pogajanja so se bila prekinila pred skoraj letom dni, potem ko je senatna zbornica pozvala vlado, naj upošteva pri pogajanjih predloge, ki so prišli do izraza med razpravo. Šlo je predvsem za vprašanje verouka v šolah, za vprašanje cerkvenih ustanov in za nekatere aspekte tako imenovane konkordatarne zakonske zveze. Italijansko odposlanstvo na pogajanjih sestavljajo senator Gonella ter profesorja Jemolo in Ago, vatikansko odposlanstvo pa monsignor Silvestrini, jezuit Lener in monsignor Backis, ki je bil v odposlanstvo imenovan pred nekaj dnevi. V vatikanskih in vladnih krogih vlada prepričanje, da bo sporazum mogoče doseči v kratkem.

tiki so popoldne nadaljevali na Goriškem. Vmes pa so na Tržaškem še na hitro obiskali nekatere slovenske vasi in krajevne znamenitosti.

V nedeljo zjutraj je goste pozdravil goriški občinski svetovalec Damjan Paulin. Delegacije so sklenile, da izvedejo skupno akcijo za priznanje vseučiliških diplom manjšinskih študentov, ki želijo nadaljevati študij v materinem jeziku izven državnih meja. Pomenile so se tudi o nadaljnjih skupnih dejavnostih, še posebej o programu, ki naj bi ga izpeljali na pomladanskem seminarju mladinske komisije Federalistične unije evropskih narodnostnih skupnosti, ki bo na vabilo tržaške mladinske komisije.

Ker je bil čas obiska omejen, ni bilo mogoče voditi gostov v Benečijo, Režijo in Kanalsko dolino. Kljub temu so mladinski predstavniki Slovenske skupnosti dovolj obširno seznanili goste s položajem naše manjšine na teh področjih, predvsem kar zadeva šolsko problematiko. Tako so tudi osvetlili zaplete s slovenskim poukom v Ukvah, ki so jih povzročili protislovenski nestrupeni.

Končno je bilo sklenjeno, da bo prihodnje tristransko srečanje januarja v Aosti, Junge Generation pa je povabila predstavnike ostalih organizacij na udeležbo na bližnjem kongresu.

SLOVENSKI DEŽELNI ZAVOD ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE

ustanovljen v deželi Furlaniji - Julijski krajini dne 29.6.1979 z namenom, da nudi pripadnikom slovenske narodne skupnosti možnost, da si v materinem jeziku pridobijo znanje, potrebno za opravljanje poklica,

razpisuje za šolsko leto 1979/80 vpis v naslednje večerne tečaje:

- Tečaj za specializacijo v knjigovodstvu (splošno knjigovodstvo, fiskalna zakonodaja, IVA, plačilno računovodstvo, bančna tehnika, komercialno pravo in drugo). Pogoji za vpis je opravljena matura trgovskega tehničnega zavoda. Tečaj bo trajal 90 ur in se bo vršil v tržaški pokrajini. Zainteresirani lahko dvignejo prijavnice na sedežu SKGZ, ul. Cicero 8, Trst.
- Tečaj za animatorje skupin v katerih so vključeni handikapirani otroci. Pogoji za vpis je opravljena matura na učiteljski ali na šoli za vrtnarice. Prijavnice lahko dvignete na sedežih didaktičnih ravnateljstev ali v NSK, ul. sv. Frančiška 20, I. nadstropje, Trst.
- Tečaj za ažurniranje v agronomiji, namenjen delavcem v kmetijstvu. Tečaj bo v tržaški pokrajini in bo trajal 432 ur. Prijavnice so na razpolago na sedežu Kmečke zveze, ul. Cicero 8, Trst.
- Tečaj za ažurniranje v vodenju kmečkih gospodarstev, ki se bo odvijal v goriški pokrajini, bo trajal 432 ur. Prijavnice na sedežu Kmečke zveze v Gorici, ul. Malta št. 2.
- Tečaj za prevajalce slovenskega jezika, ki bo trajal 300 ur in bo potekal v Videmski pokrajini.

—o—

Rok za vpis v vse tečaje, razen kmetijskih, zapade dne 10. novembra. Tečaji so brezplačni. Vse podrobnejše informacije dobite na tajništvo Zavoda, ul. Ginnastica 72, Trst, tel. 574310, od 15. do 17. ure vsak dan, razen v sobotah.

ŠPACAPANOV PREDAVANJE V DSI

V Društvu slovenskih izobražencev v ulici Donizetti 3, bo v ponedeljek, 12. novembra govoril dr. Bernard Špacapan o svojem dvoletnem izkustvu v državni bolnišnici v Ugandi. Začetek ob 20.15.

Problem javnih prevozov in cest v dolinski občini

Kljub nekaterim izboljšanjem v zadnjem času so še odprte razne pomanjkljivosti službe javnih prevozov na področju dolinske občine, zlasti na njenem kraškem predelu, kjer so vasi kot Gročana, Draga, Jezero in Pesek ob mednarodnem mejnem prehodu še vedno brez vsakršnih avtobusnih povezav z Bazovico in Trstom. Pred nastopom javnega Konzorcija za prevoze je nekaj prog vzdrževalo privatno podjetje SAP (in La Stradale v Drago), ki jih pa ni prevzel Konzorcij.

To nevzdržno stanje je ponovno prišlo do izraza na javnem srečanju s prizadetimi občani v Gročani dne 23. oktobra, za katerega je dala pobudo sekcija SSK v dolinski občini. V ta namen je povabila na srečanje tudi svojega predstavnika v skupščini prevoznega konzorcija Ivana Breclja iz Devina, ki je orisal dosedanje delovanje Konzorcija in celotno problematiko javnih prevozov. Nato se je razvila plodna razprava s posegi tudi občinskih svetovalcev SSK in prisotnih, ki so ponovno izrazili željo, da bi čimprej dobili prepotrebne avtobusne zveze z mestom.

Občinski svetovalci SSK Tul, Gombač in Petaros so v tem smislu naslovili na občinsko upravo v Dolini pismo, v katerem vprašujejo: 1. ali ne meni, da je sedaj ugoden trenutek (ko je v teku upravna prenova Konzorcialnega prevoznega podjetja), da se z združenimi silami pritise na upravo Konzorcija, da spopolni svojo službo na ozemlju dolinske občine in zlasti še na njenem kraškem področju;

Župan je na seji občinskega sveta 25. oktobra odgovoril, da je vprašanje javnih prevozov za Gročano, Pesek in Drago res pereče in da bo uprava proučila vse možnosti, kako naj bi se to vprašanje rešilo. Svetovalci SSK so izjavili, da so z odgovorom le delno zadovoljni.

OBČINSKE CESTE V SLABEM STANJU

Na isti seji občinskega sveta je svetovalec Tul ponovno spomnil upravo na zelo slabo stanje predvsem notranjih občinskih cest in ulic po raznih vaseh, saj na vseh koncih in krajih kažejo suha rebra in tudi številne globoke rane. Opozoril je tudi, da je v zadnjem času največ pritožb s strani občanov prav v zvezi z zanemarjenimi cestami.

Zato je vprašal, kakšni so vzroki, da se v zadnjih mesecih občinske ceste sploh nikjer ne popravljajo, oziroma kdaj se bodo začele popravljati.

Župan je v zvezi s tem vprašanjem dejal, da na cestah v zadnjem času res ni videti občinskih mož, ki bi jih popravljali, ker da je pomanjkanje delovnih moči po odhodu v pokoj starejših občinskih delavcev.

To bo lahko res držalo, toda škoda je, da se tako ceste še bolj kvarijo zaradi gostega prometa z vozili in bo zato njihovo popravljanje čez mesec stalo mnogo več, kot bi sicer stalo sedaj.

PROBLEMI KMETIJSTVA

Občinski svet je soglasno sprejel načelna priporočila deželnemu odborništvu za kmetijstvo za pospeševanje kmetijskih dejavnosti, ki jih je predložila občinska uprava. V zvezi s tem problemom je imel tehten poseg svetovalec Petaros, ki je nakazal vrsto odprtih vprašanj, ki zavirajo boljše osebne odnose med slovenskimi kmetovalci in kmetijskimi uradi, ter konkretne posege na področju kmetijskih infrastruktur, kot so poljske poti, vodovodi in drugo.

Občinski svet je po tem posegu dopolnil priporočila uprave s predlogi svetovalca SSK.

—o—

ŠKEDENJSKI MUZEJ

Obeta se nadaljnja pomembna pridobitev za škedenjski etnografski muzej. V sredo popoldne so na trg pred muzejsko hišo postavili šesttonski livarski kalup, ki ga je bila izdelala škedenjska livarna. Livarsko ogrodje bo tako simbolično združevalo krajevne etnografske značilnosti s socialnim okoljem dela v jeklarni, s katerim je tesno povezana škedenjska krajevna zgodovina. 24. novembra bodo v škedenjskem etnografskem muzeju priredili razstavo posvečeno škedenjski livarni ob 82. obletnici prvega livka iz škedenjskih plavžev. Škedenjski etnografski muzej je ena naših najpomembnejših samoniklih ustanov, ki jo morda žal slovensko širše občinstvo še premalo pozna, a predstavlja pomemben dosežek pri ohranjanju in razvoju narodnostnih značilnosti nekdanjega tržaškega predmestja, katerega je preplavila urbanizacija s kvarnimi posledicami za sam obstoj narodnostne skupnosti.

—o—

SLOVENSKI KLUB v Trstu Ulica sv. Frančiška št. 20/II

v torek 13. novembra ob 20.30

TRETJE OKO

Ob novi zbirki Marka Kravosa bo o njegovem pesniškem gledanju govoril Taras Kermavner, pesmi bo bral avtor. Na predstavitvi bo sodeloval tudi Tone Pavček, glavni urednik Cankarjeve založbe.

Ob začetku večera bomo nekaj minut posvetili Pančiju Kravosu, njegovemu ustvarjalnemu delu in njegovi najnovejši grafični mapi.

Zadnje slovo od malega Mitje

Ogromna množica ljudi se je v sredo v Trebčah zadnjič poslovila od 8-letnega Mitje Čuka, ki ga je bil v nedeljo podrl vojaški avtomobil na Proseški cesti na Opčinah, nedaleč od doma. Skoraj vsa vas je šla za malo belo krsto, pred katero so nosili cvetje domači in openski šolski otroci. Slednji so tudi peli v cerkvi, ki je bila daleč premajhna za vse, ki so tudi od drugod prišli izpričati, kako jih je pretresla tragična smrt ljubeznivega fantka. Med pogrebci je bil tudi poveljnik bataljona »San Giusto«, kateremu pripada vojaški šofer, ki je brez

krivde povzročil nesrečo. Med pogrebnim obredom je spregovoril openski župnik g. Zerjal, ki je, čuteče kot vedno, spomnil na življenje onstran naše zemske minljivosti. Na zadnji poti so spremljali malega Mitjo tudi številni prijatelji in kolegi njegovih staršev, mamice učiteljice Stanke, in očka, v športnem svetu znanega in priljubljenega Rika.

Ob odprtem grobu je prijateljčku v slovo zapel šolski zbor trebenskih otrok.

Staršem in vsem sorodnikom izrekamo naše globoko in srčno sožalje.

Seja občinskega sveta v Sovodnjah

Sovodnjski občinski svet se je sestel na redni seji v sredo, 31. oktobra, pod predsedstvom župana Jožefa Češčuta. Ena izmed glavnih točk je bila odobritev četrte variante regulacijskega načrta, ki je bil sprejet decembra 1975. Namen te revizije je bil predvsem v tem, da se na podlagi manjših sprememb in popravkov ugotovi želja občanov v nekaterih predelih sovodenske občine, da si uredijo in popravijo svoje domove. Poleg tega pa ta varianta predvideva še nekatere spremembe v namembnosti določenih področij, kakor na primer tisto v bližini mirenskega mejnega prehoda, med državno cesto števil. 55 in državno mejo; področje pri zadružnem hlevu na Stradalti pa so namenili nekaterim dejavnostim, ki so povezane s kmetijstvom, kot na primer perutninarstvo in živinoreja. Občinski svet je nadalje razpravljal o nujnih javnih delih, tako o potrebi, da se čimprej nadaljujejo in dokončajo dela pri

občinski telovadnici, ali o namestitvi grelcev v telovadnici in v osnovni šoli v Rupci. Ta dela so svetovalci sklenili poveriti podjetju Termoidraulica v Trzinu in podjetju Klanjšček iz Gorice. Vsekakor pa bodo morali najprej v osnovni šoli in v vrtcu v Rupci začeti z gradbenimi deli; dražba je bila sicer že razpisana, a se ni prijavilo nobeno podjetje in zato bodo potrebna zasebna pogajanja. To so težave, s katerimi se ubadajo skoraj vse občinske uprave, saj se velikokrat zgodi, da so na razpolago finančna sredstva, ni pa lahko dobiti podjetij, ki bi delo sprejela. Ob zaključku seje so svetovalci soglasno sprejeli še dva sklepa, in sicer: dovoljenje za izgradnjo spomenika padlim partizanom v Gabrjah in resolucijo v podporo ladjedelništvu. Kot je razvidno, so svetovalci v Sovodnjah soglasno odobrili vrsto sklepov, ki zanimajo prostorsko načrtovanje in važne uresničitve na področju javnih del.

Zaključen jubilej bazilike v Gradežu

V soboto, 3. novembra, so se v Gradežu uradno zaključila praznovanja v okviru proslav ob 14. stoletnici posvečenja bazilike sv. Evfemije. Program prireditve se je začel točno pred enim letom s konferenco prof. Sergia Tavana in je bil zelo pester; v teku leta so bile v Gradežu številne manifestacije, na katerih so sodelovali instrumentalni ter vokalni ansambli, med temi tudi slovenski zbor »Lojze Bratuž« iz Gorice, zvrstila so se tudi številna predavanja in konference. Pobudo za te slovesnosti sta dala mestni odbor, ki mu je predsedoval župan iz Gradeža, in škofijski odbor pod predsedstvom goriškega nadškofa msgr. Petra Cocolina. Vse proslave so se odvijale pod pokroviteljstvom predsednika republike in predsednika deželne odbora. Bazilika sv. Evfemije je bila posvečena pred 1400 leti, in sicer 3. novembra 579 kot stolnica oglejskih patriarhov in je postala dragocen spomenik ter priča izrednega bogastva starodavne kulture. Posvečenje bazilike je sovpadalo z zadnjim velikim koncilom oglejske Cerkve, katerega so se udeležili škofje iz beneškega in istrskega ozemlja ter alpskih in prekoalpskih dežel. Kot bi hoteli potrditi in oživiti to povezanost Cerkve na tem vzhodnoitalijanskem ozemlju, so se na zaključni slovesnosti preteklo soboto zbrali poleg patriarha iz Benetk vsi

voru poudaril, da gradeška bazilika predstavlja človeško in duhovno dediščino, ki nas druži in ostaja podlaga bratstva in vzajemnosti, kar je nedvomno večje od medsebojnih razlik. Proslava se je nadaljevala v popoldanskih urah z uradnim govorom, ki ga je imel prof. Sergio Tavano, v drugem delu programa pa je nastopil vokalno-instrumentalni zbor »S. Cecilia« iz Gradeža in izvajal vrsto skladb iz gradeške glasbene literature.

—o—

GOSTOVANJE KOROŠCEV V ŠTEVERJANU

Prihodnjo nedeljo, 11. novembra, ko bo vsa števerjanska skupnost praznovala zahvalnico, bodo v domu »F. B. Sedej« ob 16. uri nastopili prosvetni delavci iz Sveč na Koroškem. Program predvideva nastop moškega zbora in tamburaške skupine.

Proti jezu na Soči

Nameravana gradnja jeza pod pevmskim mostom postaja predmet vse pogostejših javnih razgovorov in zavzemanja stališč do tega vprašanja. Prejšnji torek je bila v Gorici javna razprava, ki jo je na temo organizirala socialistična stranka, o čemer ne moremo poročati zaradi pomanjkanja časa. Pred kratkim pa smo lahko spoznali stališče, ki ga je zavzela lokalna sekcija mednarodne organizacije za varstvo okolja World Wildlife Fund (WWF). Opredelevitev te organizacije je popolnoma jasna in zgovorna, to je proti gradnji jeza na goriški reki. V prvi vrsti zaradi krivičnega posega na teritorij, poseg, ki bi pomenil grob napad na okolje in na rastlinstvo, zlasti pa bi močno oškodoval številne vrste rib, ki živijo v Soči, med katerimi sta najvažnejši postrv in klen. Sestavljavci dokumenta, ki so ga poslali tudi predsedniku republike in številnim drugim osebnostim, ugotavljajo nadalje, da sta bregova Soče zaščitena na podlagi dekreta ministrskega sveta iz leta 1962, ki je bil med drugim upoštevan pri sestavi regulacijskega načrta in da bi bilo zaradi nihanja vodne gladine potrebno bregova zaščititi s posebno cementno prevleko, če bi hoteli ohraniti vegetacijo in zaustaviti pronicanje vode skozi številne luknje na bregovih; to pa je skrajno nedopustno, saj bi tak poseg popolnoma spremenil naravni videz. Poleg tega pa WWF ugotavlja, da bi Italija lahko drugače sklenila dogovor z jugoslovanskimi oblastmi in si prav na podlagi 3. člena Osimskih sporazumov zagotovila zadostne količine vode v poletnem obdobju; dokument zaključuje z ugotovitvijo, da pevmski jez ne bo končno prinesel kmetijstvu koristi, ki jih nekateri pričakujejo. Kot kaže, se precejšnje število goriškega prebivalstva vedno bolj opredeljuje proti gradnji tega objekta, vendar to ne dela velikih preglavic — tako vsaj zgleđa — odgovornim krogom, ki do danes niso še povedali jasne besede o tem vprašanju; vse daje vtis, da se stvari odvijajo v nekem zakulisnem vzdušju. V Rimu sklepajo, načrtujejo, raziskujejo, sondirajo, v Gorici pa čakamo ...

Bodoči načrti briške gorske skupnosti

O uresničevanju sprejetih načrtov in o možnosti nadaljnjih posegov v briških občinah in v nekaterih predelih goriške občine, je bil govor na zadnji skupščini Briške gorske skupnosti, ki ji predseduje dr. Silvano Iacuz in v odboru katere so tudi zastopniki Slovenske skupnosti. Predsednik je poročal o posegih, ki jih je ta krajevni organ izvedel v zadnjih letih in dejal, da je prvi načrt skoraj v celoti izpeljan. Posegi Briške gorske skupnosti se v glavnem nanašajo na prostorsko načrtovanje v Brdih, s posebnim ozirom na kmetijsko področje in tudi s konkretnim izvajanjem javnih del, kot so urejanje cest z gradnjo podpornih zidov, mostov in higienskih naprav. Do sedaj so v ta namen porabili 73 milijonov za različne posege v številnih občinah.

V začetku tega leta je deželni odbor odobril drugi načrt, po katerem bo Briška gorska skupnost razpolagala s finančnimi

sredstvi v višini približno 177 milijonov lir. Na ta način bodo izvedli nekatera dela tudi na področju goriške občine, na primer v Ločniku, most čez Grojnico v Grojni in cesto čez Gropajšče v Štmavru. V števerjanski občini bodo izdelali študijo o geološki sestavi tal, kar bo brez dvoma zelo važno za bodoče prostorsko planiranje. Nadalje bodo pripravili tudi študijo o razvoju kmečkega turizma v briških občinah in uredili nekatere turistično zanimive ceste. Skratka gre za precej obsežen program, ki ga bo Briška gorska skupnost uresničila v prihodnjih mesecih in sicer z večjo doslednostjo kot marsikatera druga javna uprava. Na skupščini so tudi imenovali člane treh komisij, ki bodo preučevale razna vprašanja v zvezi z izdelavo večletnega razvojnega načrta: komisijo za kmetijstvo, za kulturna in družbena vprašanja ter komisijo za gospodarstvo in javna dela.

PRESELITEV UREDNIŠTVA IN UPRAVE

Cenjene naročnike obveščamo, da sta se uredništvo in uprava Novega lista preselila v Ulico Valdirivo 36, prvo nadstropje, tel. 60824.

nasledniki škofov, ki so bili prisotni na koncilu pred 1400 leti, in zastopniki grške in srbsko pravoslavne Cerkve. Dopoldne je bila koncelebrirana maša, kateri je predsedoval beneški kardinal Cè, ki je v svojem go-

Slovensko bančništvo na Primorskem in Koroškem

Za 55. svetovni dan varčevanja so tudi naše denarne ustanove dale svoje oglase v slovenski zamejski tisk. Tako smo znova opozorjeni, da imamo na zamejskem Primorskem naslednje denarne zavode: Hranilnico in posojilnico na Opčinah, Kmečko in obrtno posojilnico v Nabrežini, Kmečko in obrtniško posojilnico v Doberdolu ter Kmečko in delavsko posojilnico v Sovodnjah, v Gorici pa Kmečko banko — vse ustanovljene na začetku tega stoletja. V Trstu pa Tržaško kreditno banko d.d., ki je začela poslovati leta 1959.

Kmečka banka r.z.z.o.j. slavi letos 70-letnico ustanovitve in se zlasti zadnja leta uspešno razvija. Na osrednji goriški cesti Corso, prav nasproti Ljudskega vrta na zgornjem koncu, urejuje sedaj nov sedež, ki ji bo dal nov zalet. Novi sedež bo vsem sodobno urejen, sprejem stank v pritličju, ostali posli v dveh nadstropjih in kletnih prostorih. Kmečka banka si nadeja v novih prostorih ponovnega razmaha.

Tudi Tržaška kreditna banka d.d. beleži v kratkih letih svojega obstoja uspešen razvoj. Bilo je sicer škoda, da si ni privzela imena nekdanje Jadranske banke, ki je bila ponos tržaškega slovenstva in mednarodno vpeljana. Ta banka si je pred tremi leti pridobila dovoljenje za poslovanje s tujino, par let pred tem pa za nakup in prodajo tuje valute. Sedaj se poteguje za odprtje poslovalnic na Trbižu in v Čedadu, kar bo verjetno zelo dolgo trajalo. Velike možnosti pa obstajajo glede poslovnih stikov z matično Slovenijo in Jugoslavijo.

Denarni zavodi pri nas se opirajo na pomembno tradicijo. V Trstu je bila že leta 1885 ustanovljena Tržaška hranilnica in posojilnica kot zadruga, razmahnila se je tako, da je prav ona zgradila sredi tržaškega mesta ponosni Narodni dom. Nato so se raz-

mahnile slovenske posojilnice in zadruge po vsej primorski deželi od Gorice do Ilirske Bistrice, Idrije in Bovca, vse do Kojškega v Brdih in hribovskih Šebrelj.

V Trstu so prve hranilnice prerasle v banke tako omenjena, kot tudi druga, **Trgovsko-obrtna zadruga**, ki je s svojim dobičkom podpirala obstoj slovenskih šol družbe sv. Cirila in Metoda v tržaškem mestu. Poročila vejo še povedati, da je tržaški italijanski tisk te slovenske ustanove ostro napadal, toda zaupanja vanje ni omajal. Leta 1905 se ustanovi pravi bančni zavod **Jadranska banka d.d.** v Trstu; odpre podružnico v Opatiji, na Dunaju, po dalmatinskih mestih, prevzame Trgovsko banko v Ljubljani. V Trstu poveže dalmatinske brodarje v družbo »Dalmatia«, ustanovi špedicijsko družbo »Balkan«, družbo za prodajo nepremičnin »Immobilien«, tovarno cementa »Portland«. Proti koncu prve vojne pa še slovensko plovno družbo »Oceania«. Po prvi vojni pa se ta zavod ne more vključiti v drugačne politične razmere in državne meje in propade leta 1924.

Fašizem zatire tudi druge slovenske ustanove, toda za celo generacijo osiromaši tudi znanje našega človeka, zbije zaupanje v lastno moč, slovensko izobraženstvo zapušča Primorsko. Vse to občutimo še danes.

Po drugi vojni pretečejo spet leta, preden se obnovi slovensko gospodarsko življenje, in spet leta, preden se začne znova razvijati; nova razmejitve, zastrupljeni politični odnosi ob meji, narodnostna nasprotja, pritisk birokracije. Vse to seveda ne koristi niti domačim italijanskim zavodom. V Trstu ni več ene same domače italijanske banke; zavod Banca popolare giuliana, ki si je prisvojila premoženje Trgovsko obrtne zadruge, si je priključila

Banca Antoniana iz Padove; Banca Commerciale Triestina pa je menda prenehala že poprej. Pač pa imajo v Trstu podružnice menda vse druge italijanske banke državnega pomena. Videm pa je še toliko, da ima lasten zavod Banca del Friuli. Narodnostna trenja očitno ne koristijo niti navidezemu zmagovalcu. Tržaški italijanski nacionalizem ne more danes proslavljati nobene zmage.

Na Koroškem obstaja danes Zveza slovenskih zadrug, ki jo sestavljajo številne posojilnice: Bilčovs, Borovlje, Celovec, Dobrla vas, Galicija, Glinje, Globasnica, Hodiše, Kostanje, Kotmara vas, Ledince, Ločilo, Devica Marija na Zilji, Pliberk, Podlublje, Podravlje, Radiše, Sele, Št. Jakob v Rožu, Št. Janž v Rožu, Škocijan, Škofiče, Šmarjeta v Rožu, Šmihel nad Pliberkom, Šteben pri Beljaku, Št. Tomaž, Velikovec, Vovbre, Bistrica na Zilji, Železna Kapla, Žvabek. Precej obsežna mreža, ki pa se mora bojevati s precejšnjo konkurenco.

Tudi slovensko posojilništvo na Koroškem ima lepo tradicijo. Leta 1872 je dr. Valentin Janežič ustanovil v Št. Jakobu v Rožu kmečko posojilnico, ki je bila prva v tedanji Avstriji. Na Koroškem je bila ustanovljena tudi prva mlekarška zadruga v Bistrici na Zilji ter prva blagovna zadruga v Sinči vasi. Prva svetovna vojna in plebišcitni boji so vse zavrli, zasedba Avstrije po Hitlerju pa je prinesla popolno uničenje slovenskih zadrug leta 1941, katerih je bilo skupno 44.

Ob osvoboditvi maja 1945 je bilo treba začeti vse znova. Zakon za ponovno ustanovitev je prišel šele leta 1949. Na osnovi tega zakona se je obnovilo 33 zadrug, 2 blagovni in 2 živinorejski. Ni pa bilo mogoče izterjati vsega oropane premoženja. Danes deluje na Koroškem redno 19 posojilnic, 3 po večkrat na teden, 5 po enkrat in 3 priložnostno.

Zadruge so povezane v zvezo, ta si je v Pavličevi ulici, tik za Mohorjevim domom,

(Dale na 7. strani)

JOŽKO ŠAVLI

PROTI SEVERU...

5

Naslednji dan odpotujemo v Ošviecim (Auschwitz). Spotoma se ustavimo še v papeževem rojstnem kraju Wadowice, manjšem podeželskem mestu, ki je po izvolitvi Wojtla za papeža postalo cilj številnih obiskov iz domovine in tujine. Auschwitz pretrese s svojo grozotnostjo. Neverjetno je, da je bilo vse to delo človeka. In kakšna perfidnost! Ob sprejemu novih transportov je na vhodu igrala taboriščna godba. Po posameznih blokih slike in vsi mogoči predmeti zgovorno pričajo o fizičnem in psihičnem trpljenju internirancev. Stenske povečane fotografije, skladovnice človeških las, bergel, osebnih predmetov, otroških igračk, namenjene za industrijsko porabo. Celice obsojencev, bunker za stoje, plinske celice, krematorij. Prava industrija smrti. Obisk taborišča pa je res množičen, iz vseh evropskih držav, od vzhoda in od zahoda.

Po ogledu taborišča se odpravimo proti Čenstohovi. Rahlo valovita pokrajina, travniki, drevesa ob poti, gozdovi, podeželska raztresena naselja. Vreme pa nekam hladno za poletni čas. Glavna vročina je že mimo, nam razloži poljska spremljevalka. Celin-

ske podnebje, zime morajo biti izredno ostre, nika-kega zavetja pred mrzlimi vetrovi na povsem odprtem svetu. Dospemo v Čenstohovo, veliko industrijsko mesto, povsod se vrstijo veliki stanovanjski bloki, ki prav nič ne dajejo vtisa, da je tu največja poljska božja pot. Le v daljavi se vidi gotski zvonik velike romarske cerkve.

Tudi tukaj imamo dober hotel, prav pod Jasno goro, na kateri je stari samostan z romarsko cerkvijo. Ime »gora« je za naše predstave pretirano, saj gre le za večjo vzpetino s prav zložnim dostopom. Vendar pa so bile njene rebri lahko poprej bolj strme in so sčasoma nasuli nanje od ene strani toliko kamenja, grušč in zemelj navrh, da je vzpon prav rahel.

Zidovje samostana je mogočno, prava trdnjava. Romarska cerkev slavi svojo 600-letnico. Leta 1377 je knez Ladislav Opolski daroval cerkvi znamenito milostno podobo Črne Marije, ogrski pavlinci pa so tukaj kmalu zatem postavili svoj samostan. Svetišče vodijo še danes in poleg poljske visi v glavni cerkvi tudi njihova zastava. Samostan je zaslovel

zlasti leta 1656, ko je čudežno vzdržal obleganje švedske vojske. Švedi so bili zasedli že vso Poljsko, samo ta samostan je vzdržal. To pa je bila moralna spodbuda za vse kraljestvo, da se je uprlo švedskemu zavojevalcu in Poljska je bila kmalu osvobojena.

Čudodelna podoba Črne Marije je zakrita s posebnim zastorom, od poldneva pa do sedmih zvečer, ko jo ob zvokih fanfar slovesno odkrijejo. Okrog devetih jo znova zakrijejo, ostane zastrta vse do jutranjih ur. Vendar pa sta tudi po odkritju od izvirne podobe vidni le glavi Jezusa in Marije, preostali del podobe prekriva prevleka iz srebra in zlata. Celotna ikona pa je odkrita le enkrat ali dvakrat na leto ter za posebne priložnosti.

Kdo je podobo izdelal, niti ni znano. Ocenjujejo jo sicer kot delo zahodne slikarske šole, toda po resnem, skoraj strogem izrazu Marijinega obraza kot tudi nič kaj otroškem izrazu Jezuščka, odraža vzhodne poteze in močno spominja na slavno Vladimirsko Mater božjo. Pogled oči je žalosten, prizadet. In verjetno je prav to tisto, kar tako močno zadene ljudsko dušo. Neznani umetnik je svoj namen dosegel.

Podoba Črne Marije se nahaja v večji stranski kapeli. Pred njo je vedno večja ali manjša skupina ljudi, ki tiho molijo. Vmes prihajajo številni drugi, starejši, veliko mladih, starši z otroci, da Marijo pozdra-

Sodobno kmetijstvo

Zajedavci in zajedavske bolezni domačih živali

Zajedavske bolezni so med domačimi živalmi nasploh zelo razširjene in nekatere so v zdravstvenem pogledu tako nevarne, da jih rejci dobro poznajo zaradi občutne škode, ki jo povzročijo v rejah. Pogosto že sami rejci povezujejo poglavitna bolezenska znamenja s posameznimi povzročitelji teh bolezni. Tu naj omenimo vnetljivost jeter govedi in drobnice, glistavost prašičev, telet in konj, mehurjavost jeter in pljuč pri prašičih in drobnici, trakuljavost psos in perutnine, krvomočnost pašnih govedi, garjavost prašičev, ušivost govedi in prašičev pa tudi druge. Rejci poznajo predvsem tiste zajedavce, ki jih lahko vidijo na koži, dlakah in ščetinah in perju, pa tudi tiste, ki jih srečujejo ob zakolih in raztelesi živali. Domače živali pa zajeda tudi veliko število takšnih vrst zajedavcev, ki jih rejci ne morejo videti s prostim očesom, kajti merijo celi le nekaj tisočink milimetra, veliko pa je tudi takšnih, ki imajo nitast videz, po velikosti pa ne presegajo polovice centimetra. Zajedavci so lahko znotraj posameznih celic, najdemo jih pa celo v rdečih krvničkah, v celicah možganov, v vranici in drugod. Pogosto jih spoznamo šele obarvane pod mikroskopom ko ugotovimo tudi razvojne stopnje. Zajedavci za naselitev izbirajo samo določene organe posameznih vrst živali kjer se prilagodi, odvisni pa so bodisi od ene same vrste živali ali človeka bodisi od več različnih živali.

Domače živali zajedajo spolno zreli zajedavci, lahko pa tudi razvojne oblike. Veliko zajedavcev potrebuje za svoj razvoj tudi po enega ali več vmesnih gostiteljev. Tako vsi sesači ali metljaji potrebujejo za razvoj polže, v njih se celo razmnožujejo, spolno pa dozori samo v končnem gostitelju. Tudi trakuljem in ježerilci nujno

potrebujejo za svoj razvoj nekatere nižje rake, žuželke, plazilske, ptice in celo sesalce, med njimi tudi domače živali. Mehurji v jetrih prašičev so pravzaprav ličinke male pasje trakulje, ki živi v črevesju psos. Zajedavci se razmnožujejo z jajčeci, ličinkami, ikricami, vodenimi mehurji in tudi na drug način. Poglavitna naloga zajedavcev je razmnoževanje in nekatere samice zležejo na dan poldrugi milijon jajčec. Z velikim številom razvojnih oblik so si zajedavci ob vseh drugih prilagoditvah zagotovili obstoj. Najpogostejši način, da takšne razvojne oblike pridejo v novega gostitelja je, da jih požrejo dovzetne vrste živali. Poznamo pa tudi možnost, da ličinke nekaterih glistic vdrejo v novega gostitelja skozi nepoškodovano kožo ali z mlezivim prvim mlekom. Dokazano je tudi, da nekateri zajedavci napadejo plod domačih živali že

med brejostjo. V naselišču najdejo zajedavci kritje in zavetje ter obilno prehrano. Iz naselišča zajedavci odlagajo v zunanje okolje jajčeca ali ličinke. Posledica poškodb so krvavitve, odmiranje celic, zmanjšano izločanje žlez, kopičenje raznih vrst krvničk in brst veznega tkiva.

Močnejše prizadete živali postanejo slabokrvne, pokažejo se znamenja vodenice, hiravosti, prebavnih motenj in drugih opaznih sprememb, zlasti se zmanjša količina mleka, pri pitancih količina mesa, nesnice znesejo manj jajc, živali pa lahko tudi poginejo. Le redke zajedavske bolezni prehajajo neposredno z živali na žival. Praviloma morajo ličinke ali jajčeca v zunanjem okolju dozoreti do invazijske stopnje, pri čem omenjenih vrstah pa ličinke dozori pri vmesnih gostiteljih. Zajedavske bolezni se precej razlikujejo od kužnih. Pri boleznih, ki jih bomo obravnavali so povzročitelji največkrat velike živalske vrste, trakulje lahko merijo po več metrov, njihove ličinke so velike kot grah, kokošje jajce ali celo večje. K širjenu zajedavskih bo-

(Dalje na 8. strani)

Slovensko bančništvo...

(Nadaljevanje s 6. strani)

uredila svoj sedež in slovensko banko. Zveza ima podružnico tudi v Beljaku.

Seveda pa bi bilo nujno, da se v Celovcu ustanovi pravi bančni slovenski zavod, podobno kot v Trstu. Doslej so se koroško-slovenski poslovni krogi precej vključili v poslovanje zlasti z bližnjo Slovenijo in kažejo te stike razvijati še nadalje, zlasti na polju gostinstva in turizma. Ta bančni zavod bi moral imeti seveda pravico za poslovanje s tujino, da bi lahko res opravljal svoje naloge, bodisi v avstrijsko-jugoslovanski menjavi kot tudi na drugih področjih.

Koroški rojaki so spoznali, da je treba preiti na nove osnove gospodarjenja, zad-

nji čas je bilo ustanovljenih več družb in obratov, med temi tudi izvozno-uvozna družba. Za ustanavljanje pa so potrebni krediti, prav tako za tekoče poslovanje obratov in kredite, ki so kot nekaka kri, ki se pretaka skozi gospodarstvo, lahko uspešno podeljuje le sodoben bančni zavod, ki si pa mora premoženje tudi pridobivati z notranjim in z mednarodnim poslovanjem.

Danes je boj za jezik in narodnost samo zunanja podoba globljih socialnih odnosov. Ohranili bomo slovenstvo tako na Koroškem kot na Primorskem, če bomo mogli odpirati uspešna delovna mesta za naše ljudi, vse drugo postaja iz dneva v dan bolj folklorno.

i. c.

vijo in se ji priporočijo. Na obrazih ganjenost, celo mnogim moškim silijo solze v oči. Zavemo se, da je poljsko ljudstvo bolj preizkušeno od nas, zato pa je tudi vera silnejša.

Na misel mi pridejo prizori z naših božjih poti še po zadnji vojni. Kako so preprosti ljudje v molitvi šli tudi po kolenih okrog oltarja in s tem izpričali svojo ponižnost, popolno predanost. Danes pa je za takšno preprosto dejanje že potrebna dobršna mera poguma in notranjega premagovanja, katerega večina ne zmore.

Prej ko odkrijejo podobo, začnejo ljudje peti. Toda to petje nas razočara, enoglasno in neubrano, kot je. Pričakovali smo, ker so Poljaki tudi slovanski narod in s tem bratski narod, da bo njihovo petje, ki vendarle odraža čustvovanje vsakega naroda, večglasno, bolj ubrano in silnejše, podobno našemu. Vendar smo razočarani.

Naša skupina je imela službo božjo naslednji dan v glavni cerkvi in tedaj smo zapeli vsaj triglasno (tenor in sopran sta si navadno različna le po višini). Razumljivo je, da je več poljskih ljudi, tudi nekaj duhovnikov in patrov, prišlo pogledat, kdo poje, odkod smo.

Razočarani pa smo bili tudi nad tem, da nam uprava svetišča ni omogočila službe božje pred oltarjem s Črno Marijo, dasi bi bili morali biti veseli obiska Slovencev, bratske slovanske skupine, ki je prišla

tako od daleč. Od slovanstva kot smo ga bili vajeni v preteklosti, ne smemo preveč pričakovati, zlasti če so čustva preveč zanesena in tudi nekoliko naivna.

Kako drugače je bilo pred leti v Lurdu. Naša skupina je imela mašo pred votlino. Popoldne pa sva šla z župnikom na upravo svetišča, da nam bi določili uro za mašo v veliki baziliki. Pristojni francoski duhovnik nas je bil kot Slovencev še posebej vesel. Potem, ko sva izrazila željo glede velike bazilike, naju je vprašal, kdaj bomo odpotovali in kar sam od sebe rekel: »Bilo bi nam hudo, da bi odšli, ne da bi prišli na vrsto za maševanje pred votlino prikazovanja.« Ko sva mu povedala, da smo že imeli mašo pred votlino prav to jutro, je bil urejen osnovni problem. In vendar se pred votlino v Lurdu mašuje lahko le v zgodnjih jutranjih urah. V Čenstohovi pa naj maševanje ene skupine, ki pride od daleč, ne bi bilo mogoče v celem dnevu?

Polašča se me občutek, da so tukaj v svojo poljsko Marijo tako zagledani, da njenega češčenja ne želijo deliti z nikomer. Takšno čustvovanje pa je gotovo nekaj boleznega. Ljubosumnost in mogoče bojazen, da bi jo utegnil kdo lepše počastiti od njih samih?

Prav zaradi te poljske samozagledanosti ne morem pritegniti tistim, ki nam hočejo postavljati verne Poljske za zgled. Vsak narod izhaja iz svojih lastnih razmer. Katoliška Poljska je daleč od Rima, še na

Italijo ne meji, tako da bi se poljstvo in njegova življenjska vprašanja mogla križati z italijanstvom, kot se to dogaja v primeru Slovencev. Zato uživa poljski narod kot trdnjava katolištva od Rima že vso zgodovino popolno podporo. Toliko bolj, ker se je vedno nahajal na udaru protestantskega nemštva od zahodne ter osvajalne pravoslavne in potem boljše-viške brezverske Rusije od vzhodne strani. Če pa bi Poljaki doživeli prav toliko razočaranje s strani Rima, kot smo jih Slovenci? Bi bila njihova vernost še tako množična? In če bi živeli pod vlado zahodnega demokratskega tipa, z nekaterimi prav anarhičnimi svo-boščinami, se tudi ne bi mogli izogniti večjemu vdo-ru posvetnosti in razkristjanjenja sodobne porabniške družbe. Sicer pa je znano, da je ta proces že sedaj tudi na Poljskem precej občuten in ga nikakor ni mogoče prezreti.

Poljska vernost je, nadalje, v veliki meri tudi izraz protesta proti sedanjemu režimu in neustreznim gospodarskim ter družbenim razmeram. Če pa bi se zgodilo, da tudi Poljake doleti neka politična sprostitelj? Da bodo lahko potovali prosto na Zahod in kupovali, kot Slovenci in drugi jugoslovanski narodi po letu šestdeset, je znova pričakovati, da se ne bodo mogli ustavljati porabniškim navadam in miselnosti, kar bo nedvomno zelo prizadelo njihovo množično vernost.

(Dalje)

KNUT HAMSUN POTEPUHI

Poslovenil Oton Župančič 72

»O, ali to je doma, to je najdražje in najboljše, kar sem kedaj dobila v tej izbi!« odgovori Loviza Magreta in nervozno zajohče. »Preste, kolači, kozji sir, milost božja, ves ta čas nisem videla kozjega sira, saj razumeš. Preden sem odpotovala, mi je dal Karel pokusiti kozjega sira, to je bilo zadnjič; sami nismo imeli nič takega, bili smo tako revni, otroci in jaz nismo imeli pod milim Bogom nič, in tod smo hodili vsi skupaj in se skoraj nismo mogli nasititi. Da, to moraš priznati ... Davi se mi je zbudilo toliko starih spominov,« pravi Loviza Magreta in še bolj zajoka.

»No, Haabjörg, ali si videla slap?« vpraša Edevart, da bi zasukal pogovor drugam.

»Ne, čakali sva,« odgovori Loviza Magreta, »mislila sem, da bi hotel iti nemara ti z nama. Ali zdaj moram kuhati,« pravi in si naglo otare oči, »popoldne stopimo k slapu —«

Edevart odide z detetom na obalo. Nekaj se zgane v njem pri pogledu na to dete, če bi ga Loviza Magreta ne mogla videti od okna, bi sedel na kamen, si potegnil dete v naročje in se z njim pomenkoval. Lepa malčica je, modre oči ima in debelo kito. Najdeta vsakvrstnih školjk, velikih in majhnih srebrnih, to so tuji zakladi in krasote za Haabjörgo, vriska nad njimi in lepše se ji zde od maminih prstanov.

»Mama ima prstane?«

»Seveda. Kaj jih nisi videl? Dva prstana, enega z biserom. Ali tile so še lepši!« Prosi Edevarta, naj ji pomaga še iskat školjk, da jih bo imela prav dosti. Nosi jih v krilu in pravi, da jih bo pozneje očistila peska, da bodo lepi.

»Kaj boš naredila potlej z njimi?«

»Boš že videl!« mu odgovori. In njena glavica pokima, češ, da bo videl nekaj posebnega.

Čedna in čila osebeca. Edevart je je bil vesel. Naredi tako, da ju od hiš ni videti, na belem produ sta, in zdaj nariše Haabjörg marljivo in skrbno velik četverkotnik, ki ga potem razdeli na manjše četverkotnike razne velikosti. Bila je otroška slika.

»Kaj bo to?« vpraša Edevart.

»Kaj ne vidiš? Hiša.«

Edevart sede na kamen in jo hoče potegniti k sebi, si jo hoče posaditi na kolena in se z njo meniti, nekaj se v njem zgane, nežnost, nekaj sladkega v srcu. Nemara bi mu tudi mogla povedati, od koga je dobila mati prstane.

A Haabjörg nima kdaj priti, ne, toliko ima opravka s svojo hišo, da izrese celo vse školjke iz krila in jih pusti na pesku. »Zdaj moraš počakati tukaj, da stečem po svoji punčki,« je rekla in že je ni.

Mično dete! Bog nebeški, kako blizu mu je bila nekolikokrat in se ni prav nič bala tujega moža. Vrne se s punčko in majhnim fantičkom in pravi: »To sta mama in otrok, zdaj jima bo lepo!«

»Kako je mami ime?«

»V Ameriki smo ji rekli Mrs. Puck. Tukaj pa ne vem.«

»In kako se imenuje fantiček?«

»Johnny.«

»Kaj pa boš z njima tukaj?«

»Tukaj? Sedela bosta v svoji hiši in se dobro imela, zato sem jo naredila. Tukaj je izba — prosim, vstopite, Mrs. Puck in Johnny, to je vajin novi dom, sédita na zofo! Počakajte trenutek, Mrs. Puck, pozabila sem spalnico!« Haabjörg nariše spalnico in z neizmerno važnim obrazom oddeli še majhen četverkotnik in naredi vanj dva kroga.

»Kaj pa je to?« je vprašal Edevart.

»Tega ne spoznaš? To je njun sekretek.«

»Tako, to je njun sekretek. Kaj pa kuhinja, kje je?«

»Tukaj, seveda. Menda si mislil, da sem tudi kuhinjo pozabila, o ne. Tako, zdaj grem pa k vodi in oplaknem vse školjke, ali greš z menoj?«

Gresta k morju in izgrebata ves pesek iz školjk in jih oplakujeta, to je zamudno delo in ne posreči se mu, da bi si vzel malo v naročje, mala ne utegne.

Naposled pokliče Loviza Magreta h kosilu in primorana sta delo pustiti. Edevart zbere vse školjke in jih odnese više na breg.

»Zakaj delaš to?« vpraša Haabjörg.

»Sicer jih odnese plima.«

»Plima?«

»Kadar morje naraste in prepljuskava obalo.«

»Morje raste, kaj je živo?«

»Ni. Naraste samo po enkrat podnevi in po enkrat ponoči, je že tako, več ne vem. izstopa proti kopnini.«

»Kako daleč pa?«

Haabjörg izprašuje in izprašuje vso pot do hiš.

Obedujejo, pomijejo in gredo k slapu. Pot drži navzgor skozi gozd, po ozkih živinskih stezah. Haabjörg je spredaj, šviga med drevjem, sem in tja, in je kakor opojena in zmedena, mati ji mora večkrat zaklicati, v katero smer naj gre.

»Kateremu od naju se ti zdi podobna?« vpraša Loviza Magreta.

Edevart gleda v zadregi v tla, v zalivu ne govore o takih rečeh, ako starši niso poročeni, tega ni bil navajen in tukaj je bil primoran odgovoriti: »Da,« pravi, »dejal bi, da je podobna mami.«

»No, že mogoče, da najbolj meni. Sicer pa ne vem, mogoče, da je najbolj tebi. Tvoje oči in lase ima. Lepa bo.«

Edevart bi rad ta pogovor zasukal in reče: »Zdaj jo moraš takoj poklicati, če ne, bi se utegnili preveč približati slapu.«

»Haabjörg!« zakliče mati.

»Da!«

»Počakaj naju! ... Pa saj je še dobro daleč od slapa.«

»Ne, tega ne vem,« odgovori Edevart, »nikoli nisem bil tam.«

Loviza Magreta se ustavi: »Nikoli nisi bil tam? Ah, da, saj to ni tvoj dom. Veš, jaz poznam tukaj vsak kamen in vsako grivico, vse je še tu, ali vse se mi zdi tako majhno, celó kamenje je nekam manjše.«

»To je od tega, ker se tla okoli njih dvigajo, od gnijočega listja in trohnečega vejja,« je slišal Edevart od izkušenih ljudi.

»Že mogoče. Poglej, zdaj je mravljišče izumrlo, ko sem bila tukaj, je bilo veliko.«

Edevart zopet razlaga: »To je od tega, ker so si mravlje našle boljše mesto in so se izselile. Nekatera leta naletiš v gozdu na take mravljinčje poti, takrat se mravlje selijo.«

»Že mogoče,« reče Loviza Magreta in zopet korači. »Ampak, tudi ene živali ni tukaj,« pravi. »Sicer sem zmeraj srečavala naše ovce, kadar sem prišla sem, poznale so me in hodile za menoj, lepe, mile, runjave ovce. Da bi bile še tukaj!«

Edevart: »Ovac ni tako težko dobiti.«

»Sploh, toliko se je izpremenilo,« je odgovorila. »In pomisli, še pri slapu nisi bil! Na svojem lastnem svetu!« Bilo je, kakor bi bila Loviza Magreta malce užaljena: zastave za svoj denar ni niti natanko pogledal, ne ceni je kdovekaj. Nekaj časa hodi molče in nato reče: »Da imam s čim, bi Doppen zopet od tebe kupila.«

Edevart se nasmehne: »Saj ga lahko dobiš!«

S tem sicer ni bilo popravljeno, nazadnje se je pa le poravnalo: »Kaj ti je tako malo mar za Doppen, da ga hočeš darovati?« vpraša Loviza Magreta.

»Da, tebi« odgovori Edevart. In po previdnem molku se opogumi in vpraša: »Ali ne misliš, da bi ga mogla imeti skupaj?«

Ona postoji, pogleda v tla in odgovori: »Bi.«

To je bila odločitev. On jo oklene z roko, je rdeč in zaljubljen, jo pri tej priči polubi in vznemiri, ona pogleda za Haabjörgo in zašepeče: »Lahko bi videla!«

»Kako neumno, da prav zdaj nisva sama!« pravi on.

Ona se temu nasmehne in odgovori: »Na svetu tako si prismojen kakor prej!«

Pokličeta Haabjörgo k sebi in gresta zadnji kos pota skupaj z njo. Pri slapu se vsi trije ustavijo, Haabjörg strmi in ne reče besede, saj je tudi ne bi bilo slišati, slap preglušuje vse, tiha stoji pred čudom, vsa pozorna in prinagnjena, Edevart jo prime zaradi varnosti za roko in jo drži.

(Dalje)

Zajedavci...

lezni vplivajo v veliki meri zunanji podnebni dejavniki, temperatura, vlaga in osvetlitev, nato razmere v hlevu, napajališče, pašniki, izpusti, število živali in njih odpornost in način prehrane. Rejci sami lahko veliko prispevajo k preprečevanju in širjenju zajedavskih bolezni samo če te bolezni poznajo, zdravljenje z zdravili je le del načrta za uničevanje zajedavcev. Uničevati je treba tudi jajčeca in ličinke, osuševati senožeti in travnike, jajčeca uničiti v gnoju in stelji, razkuževati hleve.

V nadaljevanju bomo spoznali razne zajedavske bolezni, ki so živalim v naših krajih najbolj nevarne.

Z. T.

OBČNI ZBOR

SEKCIJE SLOVENSKE SKUPNOSTI V NABREŽINI

Slovenska skupnost, sekcija Devin - Nabrežina, priredi v sredo, 14. t. m. ob 20. uri, v dvorani Igo Gruden v Nabrežini sekcijski občni zbor. Vabljeni vsi slovenski občani.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151